

QUAN ĐIỂM CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ VAI TRÒ CỦA PHỤ NỮ VÀ PHONG TRÀO THI ĐUA YÊU NƯỚC CỦA PHỤ NỮ VIỆT NAM HIỆN NAY

PGS, TS NGUYỄN THỊ HƯƠNG

Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn quan tâm và đánh giá cao vai trò của phụ nữ trong tiến trình lịch sử và sự nghiệp cách mạng của dân tộc. Trong giai đoạn đầy mạnh CNH, HĐH đất nước và chủ động hội nhập quốc tế, thực hiện phong trào thi đua yêu nước là một nội dung quan trọng nhằm phát huy tích cực vai trò, vị thế của phụ nữ Việt Nam thời kỳ mới.

Từ khóa: Tư tưởng Hồ Chí Minh; phong trào thi đua yêu nước của phụ nữ

1. Quan điểm của Hồ Chí Minh về vai trò của phụ nữ Việt Nam

Giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp, giải phóng con người, trong đó đặc biệt là giải phóng phụ nữ, là một trong những nội dung cốt lõi trong tư tưởng Hồ Chí Minh. Trong suốt cuộc đời và hoạt động cách mạng của mình, Hồ Chí Minh luôn đặt vấn đề giải phóng phụ nữ khỏi “xiềng xích nô lệ” là yêu cầu bức thiết, là nhiệm vụ quan trọng của cách mạng. “Đàn bà con gái cũng nằm trong nhân dân. Nếu cả dân tộc được tự do, đương nhiên họ cũng được tự do. Ngược lại nếu dân tộc còn trong cảnh nô lệ thì họ và con cái họ cũng sẽ sống trong cảnh nô lệ đó thôi”¹. Người nhấn mạnh: *“Nói phụ nữ là nói phân nửa xã hội. Nếu không giải phóng phụ nữ thì không giải phóng một nửa loài người. Nếu không giải phóng phụ nữ là xây dựng chủ nghĩa xã hội chỉ một nửa”*².

Theo Hồ Chí Minh, phụ nữ Việt Nam là lực lượng có sức mạnh to lớn trong tiến trình lịch sử và cách mạng của dân tộc. Ngày 8-3-1952, trong

“Thư gửi phụ nữ nhân dịp kỷ niệm Hai Bà Trưng và Ngày Quốc tế phụ nữ”, Người khẳng định: “Non sông gấm vóc Việt Nam do phụ nữ ta, trẻ cũng như già, ra sức dệt thêu mà thêm tốt đẹp, rực rỡ”³. Người thường xuyên ngợi ca truyền thống đấu tranh anh dũng, đức hy sinh và sự lao động cần cù của phụ nữ Việt Nam. Người cũng luôn bày tỏ sự biết ơn các chị, các bà mẹ Việt Nam đã sinh ra những người con ưu tú, chiến đấu anh dũng bảo vệ non sông gấm vóc.

Khẳng định vai trò của phụ nữ trong các phong trào thi đua, tại Đại hội liên hoan phụ nữ “Năm tốt” (30-4-1964), Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Dưới sự lãnh đạo của Đảng, phụ nữ ta đã góp phần khá lớn làm cho cách mạng thành công, kháng chiến thắng lợi về vang... Trong hàng ngũ về vang những anh hùng quân đội, anh hùng lao động, chiến sĩ thi đua và lao động tiên tiến đều có phụ nữ. Phụ nữ ta tham gia ngày càng đông và càng đặc lực trong các ngành kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội”⁴. Phụ nữ là một bộ phận không

thể tách rời của cách mạng. Sự tham gia của phụ nữ là một trong những nhân tố quan trọng góp phần bảo đảm thắng lợi của sự nghiệp đấu tranh vì độc lập, tự do của dân tộc, vì sự phát triển của đất nước.

Chủ tịch Hồ Chí Minh còn đặc biệt nhấn mạnh bản thân chị em phụ nữ nên ý thức được việc phải phát huy vai trò của mình qua các phong trào thi đua. Đến dự Đại hội Phụ nữ toàn quốc lần thứ III (9-3-1961), Người căn dặn: “Mỗi một người và tất cả phụ nữ phải hăng hái nhận lấy trách nhiệm của người làm chủ đất nước, tức là phải ra sức thi đua tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm để xây dựng nước nhà, xây dựng chủ nghĩa xã hội. Muốn làm trọn nhiệm vụ vẻ vang đó, phụ nữ ta phải xóa bỏ cái tâm lý tự ti và ý lại; phải có ý chí tự cường, tự lập; phải nâng cao lên mãi trình độ chính trị, văn hóa, kỹ thuật”⁵, “Vậy chị em phụ nữ ta phải nhận rõ địa vị người làm chủ và nhiệm vụ người làm chủ nước nhà; phải có quyết tâm mới, đạo đức mới, tác phong mới để làm trọn nghĩa vụ mới của mình là góp phần xứng đáng vào công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội và đấu tranh thực hiện thống nhất nước nhà”⁶.

Trước lúc đi xa, Chủ tịch Hồ Chí Minh không quên căn dặn Đảng và Chính phủ cần phải có kế hoạch bồi dưỡng, tạo điều kiện giúp đỡ để chị em phụ nữ phụ trách mọi công việc kể cả công việc lãnh đạo và “Bản thân phụ nữ thì phải cố gắng vươn lên”⁷.

2. Phong trào thi đua yêu nước của phụ nữ Việt Nam hiện nay

Phong trào thi đua của phụ nữ Việt Nam thời kỳ đổi mới

Gắn với sự nghiệp cách mạng của dân tộc, phụ nữ Việt Nam đã thể hiện vai trò của mình qua nhiều phong trào thi đua yêu nước được phát động qua các kỳ Đại hội đại biểu phụ nữ toàn quốc. Trong hơn 30 năm đổi mới, Trung ương Hội Liên

hiệp phụ nữ Việt Nam đã phát động nhiều cuộc vận động, như: “Phụ nữ giúp nhau làm kinh tế gia đình”, “Nuôi dạy con tốt, góp phần hạn chế trẻ em suy dinh dưỡng và bỏ học” (1989); “5 chương trình trọng tâm” (1992); “Phụ nữ tích cực học tập, lao động sáng tạo, nuôi dạy con tốt, xây dựng gia đình hạnh phúc”, “Phụ nữ giúp nhau phát triển kinh tế gia đình, cần kiệm xây dựng đất nước” (1997); “Phụ nữ tích cực học tập, lao động sáng tạo, xây dựng gia đình hạnh phúc” (2002); “Phụ nữ tích cực học tập, lao động sáng tạo, xây dựng gia đình hạnh phúc” gắn với cuộc vận động “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh” (2007).

Năm 2012, Đại hội đại biểu phụ nữ toàn quốc lần thứ XI, Trung ương Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam tiếp tục phát động phong trào thi đua “Phụ nữ tích cực học tập, lao động sáng tạo, xây dựng gia đình hạnh phúc” gắn với đẩy mạnh thực hiện cuộc vận động “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh”. Đại hội xác định mục tiêu, với 3 khâu đột phá và 6 nhiệm vụ trọng tâm của phong trào phụ nữ và hoạt động của Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam. Trung ương Hội đã thực hiện triển khai tuyên truyền, vận động cán bộ, hội viên, phụ nữ rèn luyện phẩm chất đạo đức của phụ nữ Việt Nam thời kỳ CNH, HĐH đất nước: “Tự tin, tự trọng, trung hậu, đảm đang”.

Năm 2017, Báo cáo chính trị tại Đại hội đại biểu phụ nữ toàn quốc lần thứ XII, nhiệm kỳ 2017-2021, khẳng định phong trào thi đua của phụ nữ Việt Nam trong giai đoạn mới hướng đến mục tiêu chung là phấn đấu vì mục tiêu bình đẳng giới, tiến bộ của phụ nữ, xây dựng gia đình hạnh phúc, góp phần xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Đại hội tiếp tục phát động phong trào thi đua “Phụ nữ tích cực học tập, lao động sáng tạo, xây dựng gia đình hạnh phúc”; thực hiện hai cuộc vận động: “Rèn luyện phẩm chất đạo đức: Tự tin, tự trọng, trung hậu, đảm đang” và “Xây dựng gia đình 5 không, 3 sạch”.

Giai đoạn đất nước đẩy mạnh sự nghiệp CNH, HĐH và hội nhập quốc tế hiện nay đặt ra những yêu cầu mới đối với sự phát triển của phụ nữ Việt Nam. *Thứ nhất*, phát huy, phát triển những phẩm chất, đạo đức và năng lực của con người Việt Nam nói chung, trong đó có phụ nữ Việt Nam nói riêng. *Thứ hai*, thực hiện nhiệm vụ theo Chỉ thị số 21-CT/TW, ngày 20-1-2018, của Ban Bí thư “Về tiếp tục đẩy mạnh công tác phụ nữ trong tình hình mới”: “Xây dựng người phụ nữ Việt Nam phát triển toàn diện đáp ứng yêu cầu của thời kỳ mới. Chú trọng phát triển nguồn nhân lực nữ chất lượng cao. Quan tâm đào tạo, bồi dưỡng, trọng dụng, tôn vinh nhằm khơi dậy tiềm năng, trí tuệ, sức sáng tạo, tinh thần khởi nghiệp, khát vọng của đội ngũ nữ lãnh đạo quản lý, nữ trí thức, nữ cán bộ khoa học, nữ doanh nhân...”. *Thứ ba*, khuyến khích tạo điều kiện để chị em phụ nữ có cơ hội bình đẳng đóng góp, cống hiến năng lực của mình trong xây dựng gia đình hạnh phúc và khẳng định vai trò của mình trong các lĩnh vực chính trị, kinh tế-lao động, khoa học công nghệ và giáo dục... Tạo điều kiện để phụ nữ có thể mở rộng giao lưu, hợp tác quốc tế về việc làm, học tập, nghiên cứu khoa học, giáo dục-đào tạo...

Nội dung phong trào thi đua yêu nước của phụ nữ Việt Nam hiện nay

Nội dung phong trào thi đua yêu nước của phụ nữ phải bám sát định hướng chỉ đạo của Chỉ thị số 22-CT/TW, ngày 23-1-2018, của Ban Bí thư “Về đẩy mạnh các phong trào thi đua yêu nước hướng tới kỷ niệm 70 năm Ngày Chủ tịch Hồ Chí Minh ra Lời kêu gọi thi đua ái quốc (11-6-1948 - 11-6-2018)” và chủ đề thi đua giai đoạn 2016-2020, đó là: “Đoàn kết, sáng tạo, thi đua xây dựng và bảo vệ Tổ quốc”; tham gia các phong trào do Thủ tướng Chính phủ phát động; tích cực hưởng ứng các cuộc vận động lớn của Đảng và Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, đi đôi với tăng cường xây dựng,

chinh đôn Đảng; học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; phòng, chống tham nhũng, lãng phí; cải cách hành chính; ứng dụng khoa học, kỹ thuật; gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc...”⁹.

Nội dung thực hiện phong trào thi đua yêu nước của phụ nữ Việt Nam hiện nay bao gồm¹⁰:

Một là, tiếp tục thực hiện phong trào thi đua “Phụ nữ tích cực học tập, lao động sáng tạo, xây dựng gia đình hạnh phúc”.

Phong trào thi đua này được bắt đầu thực hiện từ năm 2007. So với hai nhiệm kỳ trước, tên gọi phong trào vẫn giữ nguyên, nhưng nội dung có một số điều chỉnh, cụ thể hóa cho phù hợp với các nhóm đối tượng khác nhau, địa bàn khác nhau; gắn kết với nội dung các cuộc vận động và nhiệm vụ của công tác Hội hiện nay; gắn với đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh.

- Nội dung thi đua tích cực học tập: Học tập nắm vững chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, luật pháp của Nhà nước; các quy chế của cơ quan, đơn vị, cộng đồng dân cư; học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; học tập nâng cao trình độ về chính trị tư tưởng, lý tưởng cách mạng; nâng cao trình độ văn hóa, chuyên môn nghiệp vụ, khoa học công nghệ; kiến thức giới, kỹ năng sống...

- Nội dung lao động sáng tạo: Các đối tượng nữ nông dân, công chức, viên chức, doanh nhân, tiểu thương..., luôn tìm tòi, ứng dụng tiến bộ khoa học-kỹ thuật trong quá trình lao động, công tác chuyên môn, nâng cao chất lượng, hiệu quả của công việc.

- Nội dung xây dựng gia đình hạnh phúc: Người phụ nữ có trách nhiệm xây dựng gia đình, mà các thành viên trong đó sống hòa thuận, thương yêu nhau, có trách nhiệm với nhau, giúp đỡ nhau cùng tiến bộ. Mọi thành viên đều có đóng góp tích cực cho gia đình và thực hiện tốt nghĩa vụ của người công dân, đóng góp cho cộng đồng, xã hội.

Hai là, tích cực thực hiện nội dung của hai cuộc vận động: “Rèn luyện phẩm chất đạo đức: Tự tin, tự trọng, trung hậu, đảm đang” và “Xây dựng gia đình 5 không, 3 sạch”.

- Mỗi phụ nữ xác định những điểm còn hạn chế của bản thân để có hành động cụ thể trong rèn luyện phẩm chất đạo đức “Tự tin, tự trọng, trung hậu, đảm đang”; làm gương cho con cháu và các thành viên trong gia đình, cộng đồng.

- Cùng với việc chủ động trong học tập nâng cao trình độ, tích cực rèn luyện sức khỏe cho bản thân; tích cực vận động các thành viên trong gia đình tham gia thể thao rèn luyện sức khỏe, phát triển thể chất, tham gia bảo hiểm y tế.

- Giữ gìn truyền thống tốt đẹp trong gia đình, đạo lý nhân ái, thủy chung, nghĩa tình; thực hiện đúng quy định về chế độ hôn nhân. Xây dựng gia đình văn hóa, quan tâm chia sẻ, giúp đỡ các thành viên trong gia đình, kịp thời ngăn chặn các hành vi vi phạm pháp luật.

- Tích cực trong thực hiện nếp sống văn minh, tránh xa hoa lãng phí trong việc cưới, việc tang; gương mẫu và vận động, giáo dục các thành viên trong gia đình phát huy tinh thần “tương thân, tương ái” giúp đỡ các gia đình chính sách, những người có khó khăn... Tích cực thực hiện và vận động mọi người cùng thực hiện bảo vệ môi trường sống của gia đình và cộng đồng.

Ba là, thực hiện tốt nghĩa vụ công dân, tích cực tham gia phong trào thi đua yêu nước tại địa phương.

- Chấp hành Điều lệ Hội, thực hiện bình đẳng giới.

- Tích cực xây dựng hình ảnh đẹp của người phụ nữ Việt Nam đối với bạn bè quốc tế; quảng bá hình ảnh con người Việt Nam, văn hóa Việt Nam, giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc.

- Tích cực tham gia các hoạt động gìn giữ, bảo vệ đường biên, cột mốc trên đất liền và trên biển, tham gia các phong trào ủng hộ xây dựng, bảo vệ chủ quyền biển, đảo và Tổ quốc.

Hiện nay, phụ nữ Việt Nam chiếm 50,6% dân số¹¹ và 48,3% lực lượng lao động¹² của cả nước. Phụ nữ ngày càng khẳng định vai trò to lớn trong công cuộc đổi mới, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc giai đoạn hiện nay. Phong trào thi đua của phụ nữ hiện nay hướng đến thực hiện mục tiêu: “Đoàn kết, phát huy truyền thống, tiềm năng, sức sáng tạo, nâng cao đời sống vật chất, tinh thần và vị thế của phụ nữ; đổi mới nội dung, phương thức hoạt động, xây dựng tổ chức Hội vững mạnh, chuyên nghiệp; phân đấu vì mục tiêu bình đẳng giới, tiến bộ của phụ nữ, xây dựng gia đình hạnh phúc, góp phần xây dựng và bảo vệ Tổ quốc”¹³; nhằm phát huy phẩm chất, trí tuệ, sức sáng tạo và hỗ trợ người phụ nữ phát triển toàn diện, chủ động vươn lên khẳng định vai trò, đóng góp vào công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, xứng đáng với 8 chữ vàng mà Chủ tịch Hồ Chí Minh trao tặng: “Anh hùng, bất khuất, trung hậu, đảm đang”.

1. *Hồ Chí Minh Toàn tập*, Nxb CTQG, H, 2011, T. 2, tr. 506

2. *Sđđ*, T. 12, tr. 300

3. *Sđđ*, T. 7, tr. 340

4. *Sđđ*, T. 14, tr. 310

5, 6. *Sđđ*, T. 13, tr. 59, 60-61

7. *Sđđ*, T. 15, tr. 617

8. Chỉ thị số 21-CT/TW, ngày 20-1-2018, của Ban Bí thư “Về tiếp tục đẩy mạnh công tác phụ nữ trong tình hình mới”

9. Chỉ thị số 22-CT/TW, ngày 23-1-2018, của Ban Bí thư “Về đẩy mạnh các phong trào thi đua yêu nước hướng tới kỷ niệm 70 năm Ngày Chủ tịch Hồ Chí Minh ra Lời kêu gọi thi đua ái quốc (11-6-1948 - 11-6-2018)”

10, 13. Xem Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam: “Tài liệu sinh hoạt hội viên về Nghị quyết Đại hội đại biểu phụ nữ toàn quốc lần thứ XII (nhiệm kỳ 2017-2022)”, <http://www.hoiphpn.org.vn>, ngày 22-5-2017

11. Xem Tổng cục Thống kê: *Niên giám thống kê*, 2015

12. Xem Tổng cục Thống kê: “Báo cáo điều tra lao động, việc làm quý II/2016”, 2016.